Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
stv@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemispyyntö

HE 133/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy kiittää eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta.

Kommentit käsittelyssä olevaan muutosesitykseen

Lakiesityksessä ehdotetaan, että toimeentulotukilakia muutettaisiin siten, että toimeentulotukilaskelmassa otettaisiin jatkossa huomioon keliakiaa sairastavan 16-vuotta täyttäneen henkilön osalta muina perusmenoina 25 euroa kuukaudessa asianmukaisesti diagnosoidusta keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen kattamiseksi.

Lakiesitys on periaatteellisella tasolla kannatettava. **Perusteltua ja kannatettavaa on, että keliakiaa sairastavien toimeentulotukea hakevien tavallista ruokavaliota kalliimpien ravintomenojen huomiointi siirretään osaksi perustoimeentulotukea. Kannatettavaa ei kuitenkaan ole ehdotetun kaltainen toimeentulotukilain pistemäinen muuttaminen, joka lisää ainoastaan osin yhdenvertaisuutta kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevien keliaakikkojen joukossa.** Sairaudesta johtuvat tarpeellisen suuruiset terveydenhuoltomenot ml. sairauden hoitoon kohdistuvat tavallista suuremmat ruokavaliomenot tulisi kaikilta osin keskittää osaksi perustoimeentulotuen myöntämistä tarpeellisen suuruisina.

Ongelmallista on, että tässä esityksessä määritellään keliakiaa sairastavien tavallista suuremmille ravintomenoille tarkkarajainen kuukausittainen 25 euron summa, joka laskelmassa huomioidaan yli 16-vuotiaiden toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa. Ehdotettu muutos poikkeaa muiden terveydenhuoltomenojen huomiointiperiaatteesta, jotka toimeentulotukilain mukaan huomioidaan tarpeellisen suuruisena ja on tältä osin ristiriidassa toimeentulotuen harkinnanvaraisen luonteen sekä nykykäytännön kanssa. Tavallista suuremmat ravintomenot eivät kaikilla

CC BY ND

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
www.hyvil.fi
etunimi.sukunimi@hyvil.fi
Y-tunnus: 3324881-1

Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
www.hyvil.fi
fornamn.efternamn@hyvil.fi
FO-nummer: 3324881-1

keliakiaa sairastavilla ihmisillä ole samansuuruiset, vaan vaihtelevat henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan ja voivat olla vähemmän tai enemmän kuin 25 euroa/kk.

Keliakiaa sairastavien ravintomenojen yksilölliset erot huomioidaan tällä hetkellä hyvinvointialueilla täydentävän toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa. **Tämän esityksen myötä hyvinvointialueet joutuvat edelleen vastaanottamaan ja toimeenpanemaan keliakiaan liittyviä ravintomenohakemuksia 25 euron ylittäviltä osin ja mahdollisesti myös silloin, jos käytettävissä ei vielä ole terveydenhuollon antamaa todistusta kyseisestä sairaudesta.** Lisäksi täydentävän toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa tulisi edelleen jatkossakin arvioida muiden sairauksien hoitoon tarvittavien ruokavalioiden aiheuttamien tavallista suurempien ruoka-ainekustannusten tarpeellista suuruutta.

Toimeentulotukilaissa säädettyjen eri tukimuotojen välille on siis ehdotuksen toteutuessa muodostumassa jälleen uusi päällekkäisen tuen hakemisen tilanne (vrt. esim. vuokravakuus), mitä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena, eikä hallinnollisesti tehokkaana. Epäselväksi jää, miksi Kela ei voisi seurata kustannuksia tosiasiallisella kuittiperiaatteella, jolloin tarve hyvinvointialueiden resurssien käyttämiseen ja päällekkäinen tuen hakeminen tältä osin poistuisi kokonaan. Herää kysymys, miksi toisen toimijan hallinnon tehostaminen on tärkeämpää kuin toisen? Lisäksi esityksestä puuttuu arvio siitä, minkä verran 'asiallisesti todetun keliakian' -edellytyksen lisääminen lakiin arvioidaan lisäävän hyvinvointialueiden terveydenhuollon kustannuksia diagnoosien asettamiseen liittyen.

Kokonaisuutena julkisen talouden nykyisessä tilanteessa ja huomioiden samaan aikaan toteutettavat muut säästötoimet sekä meneillään oleva toimeentulotukilain uudistus, jolla haetaan erittäin merkittäviä säästöjä toimeentulotukeen, ehdotetun kaltaisen keliakiakorvauksen säätämistä ei voi pitää välttämättömänä ja perusteltuna. Ehdotettu uudistus ja sen toteuttamistavan arviointi tulisi toteuttaa vasta osana toimeentulotuen uudistamista yhteensovitettuna lain uudistamisen ja siinä toteutettavien muutosten kanssa.

HYVIL

Ellen Vogt
erityisasiantuntija